

Тыва АССР-ниң Дээди Совединиң алдыгы чыыжының үшкү сессиязы

Чугаалашкан айтырыг талазы-биле — СЭКП Танды райкомунун бирги секретары депутат В. Д. Куркутов, «Алдан-Маадыр» совхозтун механизатору депутат Э. Т. Монгуш,

Сессия Тыва АССР-нин Дээди Сөвединин Депутаттары
Ю. Т. Номаров, И. В. Доржу оларнын депутат хулээдгелери

Хүн чурумунун дэрткү айтырыын сессия чугаалашкан. Тыва АССР-ниң Дээди Советиниң чамлык доктаамал комиссияларының составына аскерилгелерни киирер дугайында Тыва АССР-ниң Дээди Советиниң доктаалдарын хүлээп алган.

Тыва АССР-нин Дээди Советинин алдыгы тыжынын үш-
кү сессиязы оон-биле болгун ажылын дооскан.

Апрель 25-те Кремльде СЭПК ТК-ний Политбюро кезиңиүгү, ССРЭ-ниң Дээди Советиниң Президиумунуң Даргазы А. А. Громыконуң даргалашкычы-биле ССРЭ-ниң Дээди Советиниң Президиумунуң элчигин хураы болган. РСФСР-ниң Кара хөриңиң эвес зонасында көлдү электрфикацияның хөдүдүзелин болгаш көлдү ажал-агий буудуразыбиле электрэнергияны камнаалашкын талаш-биле хурунны планниң оонадары күүседириң дугайыга айтырылгы чугаалаш керең. Иккислерин РСФСР-ниң Министрлер Чогулдузын даргалашкыч ораалчыкы И. Н. Дмитриев болган ССРЭ-ниң энергетика болгаш электрфикация министр А. И. Майорен кылган. ССРЭ-ниң Дээди Советиниң агроустурун комплексиңиз болгаш энергетика талаш-биле палаталарының доктаамал комиссияларының эсериниң иштелди дыйнаан. Оу Эвель Советиниң агроустурун комплексиңиз талаш-биле комиссиязың даргазы А. Ф. Пonomarev кылган. Хурага ССРЭ-ниң Дээди Советиниң Президиумунуң кезиңиүсери СЭПК ТК-ний Политбюро кезиңиүгү, СЭПК ТК-ниң секретары Л. Н. Зайков, СЭПК ТК-ний Политбюро кезиңиүсери кандидат. Бедоруссияның Компартиязының ТК-ний бири секретарь Н. Н. Слюков, ВЛКСМ ТК-ний бири секретары В. В. Мишин санал бергенер. Оң соонда Молдав ССР-ниң уаус депутаттарының Советтериниң сессияларыга чугаалаш көөрү-биле депутаттарны кирген айтырыллары, савалдары болгаш шүгүмүселдерин чугаалашкыч турарың практиказыны дугайында айтырылгы чугаалашкыч көргөн. Оу тутаны Молдав ССР-ниң Дээди Советиниң Президиумунуң Даргазының ораалчысы Г. Г. Лытай иштээн. Ол практиказын берсин көргөн ССРЭ-ниң Дээди Советиниң депутаттарын өмүксөөндө дыйнаган В. К. Кавказов дыйнаган кыдыктын. Оу айткынын чугаалашкыч көөрүңиз чугаалашкыч Дээди Советиниң Президиумунуң Даргазының ораалчысы, Казак ССР-ниң Дээди Советиниң Президиумунуң даргазы Даргазы С. М. Мухомов, Магадан областың уаус депутаттарының Чукотск округу Советиниң күтүсмонунуң даргазы, ССРЭ-ниң Дээди Советиниң Президиумунуң кезиңиүсү Н. П. Отке кырышкен. Чугаалашкыч көргөн айтырылдар талаш-биле доктааларың хулааң алган, оларың парламага унаар. (СЭТА).

[illegible]

№ 48 тудуг эргелелинде М. В. Горбачевскийннц бы-
заңчылар бригадазы дөрт айларнын планын хуусаа
бетинде кууседишкен. 146 муң рубльдин тудуг-монтаж
ажыаларын кылар тургаш, херек кырында бригада
161 муң рубльдин ажыаларын кылып буаюрген.

Мурунقى бригада бирги
бартадиган планын оналды
142 жуу куустасх, эрге-
сизин бызычы бригадалары-
мы аразыла социалист
жылдык тийлесе болган.
Бизде № 1 бызычынла ула-
ты жуу бирги кварталдагы
жыж куустасх. № 48
улагу эргелис квартал планын
134 жуу бутталдыргамызда
оттарынчы тейлестиг улуу
нйрген.

Хоочуу тудугжу, коммунист
Л. Х. Войтуктун бызычарын
бригадала карышта нйги ер-
ин ээлзэн. Мурунقى бригада-
ларда бызычарын В. Баппи-
ол, С. Дамыян-оол, И. Мо-
нух, А. Адамьянко, С. Иргит

болгаш оон-даа эскелер ула-
гер-чиктиси коргузуп, ажил-
дап турарлар.

Штукатурлар уластогуилда
З. Б. Донгаичин, мазарларын
Р. Ф. Григоровичнин брига-
далары карышта куусту-
отурдула. Ыйыш шеркесте
Даваяк Иван, Валентин
Зорин, Зоя Хертек, Чадаймаз
Сундул олар болгаш оон-даа
эскелер уду-нормазын ажыр
куустал келтирер.

Шеверлектерин амгы ула-
7 болгаш 12 дугаар ба-
жынарнын ажилдаа кире-
ринге белеткеп турарлар.

Л. ПАТРУШЕВА,
№ 48 улагу эргелиснде
эк амын.

Мөңгүн-Тайгада малчылар боттарынын курдаштары сакап көргөш, социалистик чарыкка алган хүлээлгелениң азе көрүп, аразында катал да хүлээлгелерин алган, шуургу ачылдан өтөлгөинер.

ССРЭ-ниң 60 чылы аттың бөлөх түрүп 100 хойга нааштыр 77 хураганын алаан. Даржыл турары «Мөгөн-Буен» совхоз 100 хойга нааштыр 84 хураганын камгалал алган, мурунку оюрунда орун турар. Бригадалар ара-дында «Мөгөн-Бурен» совхоз-уң № 2, 6 бригадалары түрүп 100 хойга нааштыр 90-90 хураганын камгалал алган, бир-е оюрунже үнөп, Бригадир-лер Иргит Даржа-оол, Олег Мамзин оларың ажалын берге, өскө бригадалардан берге алгы, ёзууд бот-орулга чарылганын шингээди ап тулары илген. Калары ө-бүлө-өр-биле көрө чардыган, тус-ай наашалдыр кыдыраагы алындыган, чарыгдаларын аттарында аңгылап кыткан бо-лун турар.

Бот-орулга чарылга көрөзине чарган соонда, каларчыларнын харысалазган белин, дорт ча-рыгалардан кызыртып, мадылар аруу пролукны белин турар аларган. Бригада түс баштан 90 хураган ап турда, «Мөгөн-Бурениниң» № 2 бригадалары Дегер-оол Хүдэр-оол — 103, Дарын-Базыр Чугаыр-оол 100 хураганын чүс башка нааштыр алганын. Социалистич чарыкка кыйгырган ССРЭ-ниң 60 чылы аттың совхозта Бино-оол Момак-оол 100 хойга нааштыр чүс хураганын алып болган «ам ийиште түрүп хоом артыкан, оон түрүленин көөр менд ден чутаалап олу-рар.

Совхозтарга кой солдааш-кыны адалаткан. Ынчалдаа ешук солдаашкыны өтөл-ди, Мал ээлини Пиков Иргит баштап бөлүк саманчылар ырак Тоодайлыгже аюрункан. Ында малчыларда унут куза чедирин өтөлгөн. Мөңгүн-Тайга-жылыр 60 чылы малдың чагыш татын камгалал алу тә-леди-биле алган социалистик хүлээлгелени күсүлсид ишдар дээрине чыгыган турба.

С НАСКЕ ПОРЖУ

Барыын-Хемчик районда
Келпээр совхозтун тарав-
ылары хову ажайыларынын
олтуг белетеклерин дооскаш,
хүннерде шык базырыкчы-
лыг ордурун, минералдыг че-
йилекейлерин, таргача пеле-
кейе чаптырып асгасан.
Шык базырыкчынын 800 га-
гаг ховулар болгаш шов ая-
рылгын сөөдүг хүннеринде
доозар. Уш хову тургалгаш
механизаторларын чуртта-
гача болгаш ажайыларын
таарыкчалыг кылдыр белетек-
тиген. Ол кыпкан сугаргыча
буталарнын ууну аштап,
арыктан турарлар.

С. ДОПЧУТ ООД.

ЧУРУКТА: Тыва АССР-ниң Дээди Сөвөдүүнн алдыгы чыыжынып үшкү сессиязынын ажылынын үезинде. В. КАРА-САЛДЫН фотолу.

Тыва АССР-ниң Дээди Совединиң Президиумунуң
Даргазы депутат Ч-Д. Б. ОНДАРНЫҢ илеткели

Бистийн чуртууагсун коммунистерийн дээдн шуулганы тайбныг болгаш улустарын аймыл чок чоруун быжыгдлаар, кесмосту милитаризааарын болдурбас болгаш со-

Партиянын съездинин
ажылап кылганы стратегия
сорулгаларын боттандыра
рынга улут роль он ийги
беш чыга онаажыр. Уле
пүрү, көдөз ажил-агыйл
капитал туагуну бууруга
дөгүдөсүнгө, социал таар
тылгаларын чедип алырга
хандырыга адырыа эжикид

туттуй турар.

Сыйдынг чыа негелдеде Советтерин мурунга болгуд ажылы шүгүмдөк бую-бизе көөрү, ажыл-богаш социал-культура тугузуушунуну бугу уастан тарыха ичинчинеги болгаш шитипирин болурун, ажыл-латчымай турар курауларын болгаш аргаларын ийекейлаг дилеп тыварын гел турар. Тыва АССР-и экономиктин болгаш социал хажуудазин дурдуслагар таарык-биле негелде дугайлы СКЭП ТК-инин Тыва АССР-и Министрлер Чогулунин доктаалына Советтерин, оларнын курускети минитеттерин, доктаамал тивисияларыннын ажылын чырааггайлажылар талазы-бизе додараг сорулдарын септештирер.

Ч-р-е Советтеринин, о
ийл- доктаамал комиссия
уу- ретин ажилда Дээдэ
ветын Президиуму, Миня
тер Чувствил сайгары
турар, оон алгаш көөргө
публикада 60 талаз-и-
ажал оруур, Советтерин
вискэринин комплексти
жудеизне кичинейт сал
уу- турар, Ындыг-даа бо
чамдык Советтер боттары
эргелерин экономиктиг бол
сопмал хөгжизинин план
рын ажилда кылдыра
лайдалаарда четсе ая
лайла турар, сой-т
этпелсе ууруу бис
Дээдэ Советтин Президи-
умун Даргаз чугалаан,
уунаш олар девиэзэрлерин
турар бүжүрүлдеринин ая
оруулдузунин кошпак
трольдар турар. Бойдуз
галалы, туугу, социал-ку

ра хандырылгазы, күш-
курлавларын, чоңуну
бил бараларнын бүд
болгаш өксө-дээ айтыр
же кичинеге кошкар.
Нарың болгаш хоорай
веттериниң күөксомар
уаурукчулары боттар
чер-черге шинтирээр у
луг айтырларын бот-
туну шинтирээрлерин
Ыңчанга кийилерин
дөскөрн болгаш херга
рин хандырар-биле ко
кан бэр түдүрлер Со
рүз бүрүн эргелиң аз
рүн чедил алыр журау
Чоңуну салың, амил
хандырылга, кадык кам
ли, культура, социал х
рылга талазы-биле айты
ларга илестикте доктаа
жалдык Дээдэ Советтиң
издиги, доктаамал комм
лэр, депутаттар, мийнст
күөксомар уаурукчу
күөксомар салың, амил
уластуогуна контроль
тедилер жураулу. Дээдэ
веттиң алдың чымжы
бирги сессиязыга бо
рың талазы-биле тод
доктавалды күлүң алган
Оон бээр мыл аңжы ү
көя, а чамдык черлерде
даа көңүсө экинжизе, х
дээ чамдык- таарылгал
доройтаан. Ол дээр
ролдуң кошкар болган

ЧУРТАЛГА байжир
ныц тудуунч кичэ
салыры чутула. Он
беш чыла 80 му
дербэчин метр чурталга
жыиц эжиглаага
кннрбээ. Кызы хоора
хире кнж днка эргнж
байжнрлар чуртл
Ынды байдал район
база бар. Бо дээрге чур

га фондзунуң капитал
тегизлесе, оон тег
байдалы бекдиргесе
как кичээнгейин бай
дир. Ындай турбже
талга шөлдүң капитал
тегизлесе үндүрген а
рекция ескээр чарыда
руктар уламчыл
жарыларын үр үсө
сөз багыт септүрүс
савзын ээсиз дүң
турттакчыларнын чом
уң дивес арга чск. Чур
шөдү кууварда чөптү
он, о жызга депутат
гаж-никитин хаара туз
гөжк чугула. Бо
СЭКП ТК-нын Чыгыш
кретары эт М. С. Гор
туң айтымчыкчыларнын
рээз-дир.

Чурттакчымыз пер
чагайбайылагузиче
гогажычынгажыч
сеп сабай турар
плетикте жокталга
хоорайларыстын
сууларыныстын сани
байланынч болта
культуразың чымы
редди болурун турар.
талга бажыңарнын,
кудучмдарларыстын
бажыңар даяскер
комплекске чагайжы
ус негелде дүштөм
рар, бажыңарнын с
хеример үрелк, о

ден, чыскы туржук, ыяш
вас черлер база хей
турар. Ол ышкак дей
лери боктур, дууда чү
жиң тутпас кижилер
бар. Советтеринң күтүс
ры, бистид хей-виитвас
ларынң кудумчуларында
ту аштаарынче эвлетел
турар.

(Уланчызы 2-ги арман)

Мөңгүн-Тайгада
нар боттарыннан ку-
ларын саяап көрөш, ш-
тир чарыктаа алган хүл-
диздэ көрүп, аразына
чаа хүлээлгелерин алга-
дургу аяылдап эгелзэн.

ССР-ннң 60 чыкы
совхоз төрүп 100
оонаштыр 77 хураганни
Чаржыл турары. Мөң-
гүн совхоз 100 хойга
түр 84 хураганни
лап алгаш, мурунку о-
юрүп турар. Бригадада
зында Мөңгөн-Бүрүн-
тук № 2, 6 бригадалары
100 хойга оонаштыр 90
раганын камтапал алган
кы охуржуге үнгөн. Бри-
лаз Иргит Далаз-оол
Намын оларын
көөргө, өскө Бригада
чере алгы, бузуп бот-
чарыганын шингээлди
сары кален. Кадары
дер-биле керээ тартып
кай ооназдалар кыд-
кылдыганын, чарыгдала
кырында аңгылап кыл-
дуу турар.

Бот-оругла-чарыкта

ШЫК БАЗА

Барыны-Хемчик «Шекпээр» совхозтун жылары хову ажилда сөөлтү белеткелерин да 60 хунинде шык базарыны чоруду, минералдык минералдыгы тарыхта ринде чаштырып эгелээ Шык базарыныкыны чеге чоруду болшат

СЕТТИНЕ

малчылар-
ларчылар-
ныясы-
сезгеле-
ке. Катар
шү, шу-
ниер.

аттыг
хогга
агу-
ген. Бу
ошазы-
камга-
дуртута
хураган
сөзлөк-
төрүтү
90 хура-
ган

чарган соола, кала,
харысалгазы белин,
рыгалдыг кызылты,
адыр продукция белин
апаган. Бригада түс
90 хураган ал турда,
Бүренин № 2 бр.
Делгер-Олз Хүзэр-олз
Дарын-Базыр Чугуур-
хурагын түс башты-
тыр алган. Социал-
рышка кыбырган. С
60 мылы аттыг совет-
олз Мовак-оол 100
ошазтыг түс хураган
болгаш 4ам ийнест ту-
көөм арзан, оон
хороз мезя деп чутал

Совхозтарда хой о
кыны адалткан. И
даа ешкү соодашкы
лээн. Мал эмизин Пий
баштаан бөлүк сак
ырак Тоолыймтже ж
Ында малчыныраа у
чедирип эгелээн. Мө
гажылар бо чылын
чаш төлүн кампалан а
лазы-беле алган сош
лүүлэгисин күсүлсн
дээринге чыгынгн тур
С. НАСЫК

ВЫРЫШКЫ

